

Ehunyt Puztai (Pipicz) József

Eltársunk, barátunk nincs többé. Hosszan tartó, súlyos betegség után Puztai (Pipicz) József elvtárs, a munkásmozgalom régi szegedi harcosa, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetettje életének hetvenötödik évében, június 21-én elhunyt.

„Eredetileg Pipicz volt a családi nevem — írja ön-életrajzában —, a Puztai fedőnevet az illegális mozgalomban használtam, s fel is vettem 1954-ben.”
Puztai (Pipicz) József 1907 márciusában született Szegeden szegénysorsú családból. Apja részese volt az 1918/19-es forradalmi küzdelmeknek, tagja a Munkástanácsnak is. Fia az ő példáját követi, amikor belép a Szocialista Ifjúsági munkások csoportjába, amelynek 1920-ban — 13 esztendőskorában — vezetője lesz. 1921-ben felveszik a KIMSZ-be, négy évvel később pedig tagja lesz a Kommunista Magyarországi Pártjának. Munkahelyéről, az Orion bányából elbocsátják, Budapestre költözik az MSZMP országos vezetésében propagandista, agitátor, kultúr-aktív. 1927 tavaszán Bécsben kommunista titkárképzőn vesz részt; kapcsolatba kerül Kun Bélával, Landler Jenővel, Lukács Györggyel. Még ugyanebben az év-

ben Horthy börtönébe kerül, két és fél évig raboskodik. Visszakerül Szegedre régi munkahelyére; részt vesz az SZDP választási küzdelmeiben, bérharcokat szervez.

1941-ben ismét Budapesten találjuk, az antifasiszta mozgalom harcosa, 1944-ben a Gestapo üldözi, illegálisban él Albertvárosban. 1945 januárjában visszatér Szegedre, bekapcsolódik a párt- és társadalmi munkába, később különféle tisztségekben dolgozik. Volt a Szegedi Seprűgyárnak és a szegedi vendéglátónak igazgatója. 1967-ben a Szegedi Városi Tanács Szolgáltató Üzemének vezetőjeként vonult nyugdíjba. Negyvennyolc esztendőt töltött aktív munkában, s nem télenkedett nyugdíjas éve alatt sem, a munkásmozgalmi emlékek összegyűjtésén fáradozott. Több kitüntetéssel ismerték el munkásságát; 1955-ben Munka Erdeméretet kapott. 1959-ben a Könnyűipar Kiváló Dolgozója lett. A Szocialista Hazáért Erdemrenddel 1967-ben tüntették ki. Birtokosa volt a Felszabadulási Jubileumi Emlékéremnek is.

Temetéséről később intézkednek.

MSZMP Szeged városi Bizottsága

Emlékmű az agrárszocialista-mozgalomnak

Emlékművet avattak vasárnap Battonyán, a földmunkás zendülés 90. évfordulóján. A Hősök terén álló, betonból és bronzból készült kilenc alakos kompozíció, *Búza Barna* szobrászművész és *Schall József* építőművész alkotása.

*Palkó Lajos*nak, a nagyközségi pártbizottság titkárnak megnyitó szavai után *Pozsgay Imre* művelődési miniszter mondott beszédet, emlékeztetve az 1891. június 21-én történtekre. A zendülés olyan történelmi tett volt a magyar agrárszocialista-mozgalomban, amely túlmutatott a négy nemzetiség lakta Battonya határain erőt adva a Viharsarok és az egész ország elnyomott parasztágának a további harchoz. A csendőrsortúzzal levert megmozdulás négy halottjának, hét súlyos sebesültjének és huszonegy sérültjének kiemelt vére történelmi igazságtalanságot fejezett ki, amelyért csak 1945-ben kaptak elégtételt a földosztással, majd életének további gyökere megváltoztatásával Battonya és az ország volt földmunkásai, dolgos parasztjai.

Megnyílt a csongrádi zenei tábor

Minden év júniusában — idén már 13. alkalommal — megszervezik Csongrádon az Enek-Zenei Általános Iskola-Zenei Tábor. Elettérhívója a megyei tanács vb. művelődésügyi osztálya és az Ifjú Zenebarátok magyarországi szervezete volt. A rendezvény öt éve tekinthető nemzetközinek: azóta lát vendégül külföldi művésztanárokat, diákokat. Tegnap, hétfőn, a csongrádi ifjúsági házban — a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola vonószenekara és a szegedi Tömörkény zene-művészeti szakközépiskola növendékeinek közreműködésével — rövid ünnepséggel és hangversennyel nyitották meg a tábort.

Az idei rendezvénysorozat 10 napos. Vezetője Galli János, a vendéglátó intézmény címzetes igazgatója. A szakmai munkát ismert nevek fémjelzik: kamarában *Weninger Richard*, a Liszt Ferenc Zenemű-

szeti Főiskola szegedi tagozatának igazgatója, továbbá *Arató Szilvia*, a Zeneművészeti Főiskola tanára, *Wehner Krisztina*, a szombathelyi konzervatórium tanára (zongoraművész), *Szeccsödi Ferenc* és *Szendy Emma*, a zeneművészeti főiskola tanárai (hegedűművészek), *Joseph Pothoransky* gordonkaművész, a pozsonyi konzervatórium tanára, valamint *Pierre Yves Artaud* fuvolaművész, a párizsi konzervatórium tanára. Rajtuk kívül 32 zenepedagógus kísérte el a növendékeket Csongrádra.

A jelenlévő 61 gyermek Szeged, Hódmezővásárhely, Makó, Sentes, Csongrád, Kistelek, Szarvas és Kiskunhalas állami zeneiskoláiból jött el, hozzájuk csatlakozott 15 zeneművészeti szakközépiskolás és 18 főiskolás növendék. A létsámolat a párizsi konzervatórium hat hallgatója teszi

teljessé. A tábor résztvevői valamennyien zenei pályára készülnek. Ehhez kapnak most Csongrádon segítséget és élményeket az intenzív, egésznapos foglalkozások során. A tábor életét a házi hangversenyek teszik igazán színessé, melyeket az ifjúsági házban rendeznek és nyilvánosak. Ma, kedden 19 órakor a szegedi Zeneművészeti Szakközépiskola növendékei adnak koncertet. Június 25-én Pierre Yves Artaud fuvolaművész és párizsi növendékei lépnek fel. Vasárnap Szeccsödi Ferenc hegedűművész estjére kerül sor, hétfőn a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Belgiumban díjat nyert kamarazenekara ad koncertet. *Weninger Richard* vezényletével, a zenei tábor záróhangversenyét június 30-án, kedden délelőtt 10 órakor tartják az ifjúsági házban, ahol a legjobban szereplő növendékek lépnek fel.

A természet pedig nem védett...

Czeizel Endre új sorozata ugyanolyan érdekes, sok információt tartalmazó és szórakoztató műsor, mint a régebbiek. A legutóbbi adást nézve mégis csalódottságot éreztem. Miután megpróbáltam magamban utánajárni, vajon miért is, már egy röpké gondolatok végén rá kellett döbbnem: elhamarkodottan ítéltém.

A *Füák, lányok — rendezésre* című műsorban azokról a módszerekről volt szó, amelyekkel meg lehet állapítani a magzat nemét, még a megszületés előtt. És azokról a társadalmi problémákról, amelyek akkor állnának elő, ha ki-ki a vágya szerint választhatná meg, fia avagy lánya legyen. Állapítómák — mondtam magamban. Hiszen egyelőre a magyar társadalomnak az a valóságos gondja, hogy nem születnek gyerekek, pontosabban jóval kevesebb születik, mint egy fejlődő társadalomban kellene. Mintha a vitában részt vevők, az orvosok és a szociológusok

ugyanerre gondoltak volna — nem túl nagy meggörzöldéssel keresték az utódok nemének önkényes válogatásából származtatható etikai, orvosi és társadalmi következményeket. Mintha titkon ők is arra gondoltak volna: ugyan, hol vagunk még ettől! Hiszen a családok többsége azt az egy-két gyereket is áldozatok árán, társadalmi segítséggel neveli föl, és bizonyosan nagyobb gondot okoznak nekik az ilyenkor szükséges „beruházások”, a garanciák biztosítása ahhoz, hogy a születendő gyermek egészséges legyen, mint az, hogy fiú vagy lány. Ambar...

Hallottam már nagymamáról, aki minden kapcsolatot megszakított a meggyarapodott családdal, mert az unoka „nem lett gyerek, csak lány”. *Fiúra váró papáról*, aki hónapokra mélabúba esett, mert „a második sem sikerült”. Másikról, aki hetekig ünnepelt, hiszen kislánya született. De; ezek szélsőségek. Bár való igaz, hogy ma nálunk a családok túlnyomó többsége fiúpartit, hogy a szülők ennyiben meglehetősen pontosan „reagálják le” a nemek közötti egyenlőtlenség meglévő tényeit, általában mégis igaz: az újszülöttnak örülnek, akár fiú, akár lány. És különösebb nehézségek nélkül elfogadják a természet törvényeit.

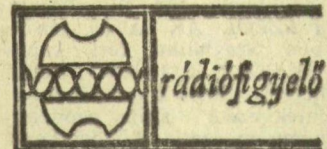
A *Czeizel*-előadást követő, előbbiek miatt eléggé lajmatag vitában egyszerűen olyasmit mondott *Matos Lajos* orvos, hogy nemigen állhatja a „természet törvényeit” nagyon tisztelő táborát, mert majdnem mindig tudományellenesség dik-

tálja az álláspontjukat. Ez pedig amolyan szemellenzős magatartás, hiszen a tudomány önfejlődése is törvény, tudomásul nem venni — legalábbis nem természetes viselkedésre vall.

Nos, a nemek arányáról, illetve aránytalanságáról folytatott televíziós beszélgetés tartalmát ezért nem lehet állapítomák-citálásának tekinteni. A tudománytörténetben való járatlanságom ellenére aligha tévedek, ha azt mondom, eddig egyetlen tudományos felfedezést sem lehetett „meg nem történné” nyilvánítani azért, mert előre látható volt, hogy az emberiség kárára is felhasználható. Laikus szóval: az ember úgy van megszerkesztve, hogy a természet felfedezése során szerzett új és új ismereteit mindenképpen „kipróbálja” előbb vagy utóbb, akár önmaga jól felfogott érdekei ellenére is. Innen nézvést már korántsem annyira érdektelen az utódok választható nemének problematikájáról beszélni, még Magyarországon sem. Innen nézvést az utóbbi idők sikerkönyve, a *Védett férfiak* sem tűnik amolyan szórakoztató seifinek, veszélytelen utópianak. Egyszermind *Czeizel* magszek javaslatának, miszerint a „sokfiús” vagy „soklányos” családoknak meg kellene engedni, hogy a magzat életéről a nemének megállapítása után dönthessenek — minden berzenkedésünk ellenére meg kell látnunk az „ember szabású fazonját”. Különbön is: hátha itt megállunk. Legalábbis mi, Magyarországon, és egyelőre.

Sulyok Erzsébet

Sirató, harmincasokért

A harmincadik életév: választóvív. Az ember addig eltelt éveinek „nagy fordulói (18, 20, 25), meg sem közelítik ama bizonyos harmadik X némileg sokkoló, némileg elszomorító, ám mindenképpen felkavaró erejű revelációélményét. Az öitok persze sokfélék: életkori sajátosságoktól személyiségtől, ideológiától, de ma Magyarországon az egzisztenciális lét is többé-kevésbé elkor ér el első, sokszor döntően neurózisok pontjához.

Az ember e korban már igen jól emlékszik tizen- és huszoneves korának Nagy Kalandjaira: s velük állaluk a vágyakra és célokra, a kiöltött-kiéltézőtt morális és eszmei alapvetésekre — és már jól látja a való világ kíméletlenségét sodró hatását. Nem véletlen, hogy mindenféle nosztalgiahullám dívat által felkorbácsoló szökökárja éppen ezt a korosztályt kaphatja el legjobban.

Gáli István hamisjátéka, *A Nagy Kaland*, amelyet a 30 éves Rádiószínház múlt héten, csütörtökön sugárzott a Kossuth-adón, e jelenség felmutatására vállalkozott. (Két negyszerű színész, *Kern András* és *Balázs Péter* jutalomjáték-teljesítményével, *Pós Sándor* kitűnő rendezésében.) Igen szellemesen, frappánsan — és igazan. A két egykori iskolatárs haver találkozására, megindítóan bájos (és kétségbeesett!) Nagy Kaland kergetése egyszerre fölpezsdítő és lehangoló: az önfeledt marhaskodás, az igazi férfibarátságok mély élelismeregen alapuló melegségének érzékeltetése — kontra a realitás porcelánbólti elefántokat megszegve-nítő becörtetése mindabba, ami még illúzió, romlatlanság, idealizmus lehet.

A Nagy Kaland azt sugallja, hogy a mai harminc-évesek közérzete távolról sem olyan, amelyet életko-

ruk, a férfikor kezdete jelenthetne és kívánhatna. Aktívitásuk végső mozzatörugója a kínzó pénzhiány által determinált, sokszor önző és kicsinyes anyagiasság, mely möhön kap minden után, ami elérhető, amitől valamicske bankómeváltás várható. Ideáljalk a hatvanas évek nagyon is vitatható „nagy idejének” nosztalgikus relevizitumai: Szórényi Levente és Che Guevara szellemében (!) rendezett március 15-i felvonulások, melyekre emlékezve lelkesült-ségtől izzó hangon mondogathatják: „Igen, az méis-csak valami volt. Azok mi voltunk!”

Kérdés: nem túl sötét tónusú-e *Gáli István* látélete? Nem túlságosan hangos ez a sirató, harmincasokért? A válasz több okból is, a lez-megfontoltabban is: sajnós, nem. A negyvenes évek leg-elegelén született generáció-nak édeskevés jutott még a hetvenes évtized életszínvo-nal-bőségéből, csak kiszer-melkőri emlékek a Rákosi-korszakról és 1956-ról, de sajnós, túl sok a magyar tár-sadalom látható ellentmondásainak tényeiből, Rádásul úgy, hogy nekik már „a mindennapok forradalmisá-ga” jelszó nem túl hatékony propagálása ellenreakciókat szűlő helyzetek sorát terem-tette, megrendezett vietna-mi rokonszenvtüntetésektől a hosszú hai problematika fel-színés „társadalmiságáig”. A *Gáli István*-modell szerint ez a korosztály már csak a konzolidáció felismert, „al-kalmazkodom, tehát vagyok” ielmunkdata értelmében teszi a dolgát, miközben egyikőjük így szól a másikhoz: „apám, rakd ki a srácaid fényképét, hadd lássak valami perspek-tívát.”

A figyelmeztetés több mint időszzerű. Néhány év és tár-sadalmunk derékhadává lesz a mai harmincésvesek nemze-

déke. Az írói tisztesség nagy-szerű bizonyítéka volt hall-ható a rádióban: felelőssé-geltes felkiáltás, visszhangoz-lik rá a szereplőké — „mi-kor jut már nekünk a sűrű-je?”

Két harmincésves találko-zik és keresik ifjúságuk Nagy Kalandját, Mezállapít-ják ugyan, hogy „le vagunk nullázva”, de kedves ciniku-san, afféle magyar csakazért-issel vetik oda, a lássuk uramisten, mire megvünk ketten” szó szerinti helyzeté-ben: „Még nincs veszve sem-mi, de rázzuk le ezt a roh-adást... a harci szellem tö-retlen, bevetjük a tartaléko-kat!”

Vessük. Mást amúgy sem tehetünk.
Domonkos László

Budapesten

Orvosok világkongresszusa

Az egyik legnagyobb szabású nemzetközi tudományos rendezvénynek számít az idén Magyarországon a XII. fül-orr-gégészeti világkongresszus, amelynek ünnepélyes megnyitóját vasárnap délután tartották Budapesten, a Kőbányai Vásárváros egyik központi épületében. Valamennyi földrészről egybesereglettek az orvostudomány e szorosan kapcsolódó három szakterületének tudósai, elméleti szakemberei és gyakorlati gyógyászai a kongresszusra, ahol a résztvevők száma meghaladja a kétezret.

A Magyar Népköztársaság Egészségügyi Minisztériuma nevében *dr. Hutás Imre* miniszterhelyettes köszöntötte az orvosi világtalálkozó résztvevőit. *Dr. Szentágotthai János*, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke szölt ezután a világtalálkozó

résztvevőihöz, emlékeztetve szakterületük megalapozásának és történetének olyan kiváló magyar tudósaira, mint a múlt században *Hőgyes Endre* volt. *Békés György* mérnökre, aki a húszas években a világon elsőként szerkesztett a fül-gyógyászatban úttörő jelentőségűnek számító úgynevezett csóndeskamrát, elektromos audiometert.

Ezután a fül-orr-gégészeti egyesületek nemzetközi szövetsége nevében *dr. J. M. Tato* elnök, *dr. F. H. Oroz* főtitkár, illetve a világkongresszuson elnöklő *dr. Surján László* professzor, a rendezőbizottság elnöke is köszöntötte a nemzetközi orvostudományi tanácskozásra érkezett vendégeket.

Hétfőn, tegnap szekció-ülésekkel folytatódott a világtalálkozó munkája.

Zooskola

Pécsett megnyílt az ország egyetlen zooskolája: hétfőn tartották a „tanévnyitót” a mecseki állatkertben. A szép erdei környezetben működő intézmény minden nyáron — az idén már a hatodik alkalommal — iskolát szervez a biológiai íránt különösen érdeklődő gyerekek számára. A vakációzó diákok egymást váltva tíz-tíz napig dolgoznak

az állatok mellett. Szaktanárnak felügyeletével életkoruknak megfelelően részt vesznek a zoo mindennapi munkájában: takarítanak és almoznak, etetik és itatják az állatokat. Biztonsági okokból a nagy ragadozókat kiiktatták a „tananyagból”, viszont egy-egy szelíd kis állat teljes gondozását rábízta a gyerekekre.